

**STARPTAUTISKIE FITOSANITĀRO PASĀKUMU
STANDARTI**

SFP standarta Nr. 15 pārskatīta redakcija

**STARPTAUTISKAJĀ TIRDZNIECĪBĀ IZMANTOTĀ
KOKSNES IEPAKOJAMĀ MATERIĀLA REGLAMENTĀCIJA**

(2009. gads)

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS

DARBĪBAS JOMA.
VIDES DEKLARĀCIJA
IZMANTOTĀ LITERATŪRA
DEFINĪCIJAS
PRASĪBU IZKLĀSTS

PRASĪBAS

1. Reglamentācijas pamatojums

2. Reglamentētais koksnes iepakojamais materiāls

2.1. Atbrīvojumi

3. Koksnes iepakojamam materiālam piemērojamie fitosanitārie pasākumi

3.1. Apstiprinātie fitosanitārie pasākumi

3.2. Jaunu vai uzlabotu apstrādes metožu apstiprināšana

3.3. Alternatīvas divpusējas vienošanās

4. Nacionālo augu aizsardzības organizāciju pienākumi

4.1. Reglamentējoši apsvērumi

4.2. Marķējuma izmantošana un marķēšana

4.3. Apstrādei un marķēšanai noteiktās prasības attiecībā uz atkārtoti izmantotu, labotu vai atjaunotu koksnes iepakojamo materiālu

4.3.1. Koksnes iepakojamā materiāla atkārtota izmantošana

4.3.2. Labots koksnes iepakojamais materiāls

4.3.3. Atjaunots koksnes iepakojamais materiāls

4.4. Tranzīts

4.5. Importēšanas vietā veicamās procedūras

4.6. Fitosanitārie pasākumi, kas neatbilstības gadījumā veicami ieviešanas vietā

1. PIELIKUMS

Apstiprinātās apstrādes metodes, kas paredzētas koksnes iepakojamam materiālam

2. PIELIKUMS

Marķējums un tā piemērošana

1. PAPILDINĀJUMS

Prasībām neatbilstoša koksnes iepakojamā materiāla drošu iznīcināšanas metožu piemēri

IEVADS

DARBĪBAS JOMA

Šajā standartā ir aprakstīti fitosanitārie pasākumi, kurus veic, lai samazinātu karantīnas organismu ieviešanās un izplatīšanās risku, ko saista ar tāda koksnes iepakojamā materiāla apriti starptautiskajā tirdzniecībā, kas ražots no neapstrādātas koksnes. Šis standarts attiecas uz kravas stiprinājumu, bet neattiecas uz tādu koksnes iepakojamo materiālu, kas izgatavots no koksnes, kura pārstrādāta tā, ka kaitīgo organismu tajā nav (piemēram, saplāksni).

Šajā standartā aprakstītie fitosanitārie pasākumi nav paredzēti pastāvīgai aizsardzībai pret organismiem, kas ir infekcijas ierosinātāji, vai citiem organismiem.

VIDES DEKLARĀCIJA

Ir zināms, ka kaitīgie organismi, kuru izplatīšanos saista ar koksnes iepakojamo materiālu, negatīvi ietekmē mežu fitosanitāro stāvokli un bioloģisko daudzveidību. Šī standarta īstenošana varētu būtiski samazināt kaitīgo organismu izplatību un tādējādi arī to negatīvo ietekmi. Ņemot vērā to, ka dažos gadījumos alternatīvas apstrādes metodes nav pieejams vispār vai arī nav pieejamas visās valstīs vai arī nav pieejami citi atbilstoši iepakojamie materiāli, šajā standartā ir paredzēta arī apstrāde ar metilbromīdu. Ir zināms, ka metilbromīds noārda ozona slāni. Šajā saistībā ir pieņemts Fitosanitāro pasākumu komisijas 2008. gada ieteikums "Metilbromīda aizstāšana vai izmantošanas samazināšana, veicot fitosanitāros pasākumus". Tiek meklēti alternatīvi, videi labvēlīgāki apstrādes veidi.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

Tranzīta kravas sūtījumi. 2006, SFP standarts Nr. 25, FAO, Roma.

Eksporta sertifikācijas sistēma. 1997, SFP standarts, Nr. 7, FAO, Roma.

Fitosanitāro terminu glosārijs. 2008, SFP standarts Nr. 5, FAO, Roma.

Fitosanitārās importa reglamentācijas sistēmas vadlīnijas. 2004, SFP standarts Nr. 20, FAO, Roma.

Pārbaudītu vadlīnijas. 2005, SFP standarts Nr. 23, FAO, Roma.

Vadlīnijas par neatbilstības paziņošanas kārtību un ārkārtas rīcību. 2001, SFP standarts Nr. 13, FAO, Roma.

ISO 3166-1-alfa-2 koda elementi

(http://www.iso.org/iso/english_country_names_and_code_elements).

Starptautiskā augu aizsardzības konvencija. 1997, FAO, Roma.

Fitosanitārā apstrāde, kuru veic, lai izskaustu kontrolējamus kaitīgos organismus. 2007, SFP standarts Nr. 28, FAO, Roma.

Metilbromīda aizstāšana vai izmantošanas samazināšana, veicot fitosanitāros pasākumus. 2008, CPM ieteikums, FAO, Roma.

Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām. 2000, Ozona sekretariāts, Apvienoto Nāciju Vides programma. ISBN: 92-807-1888-6 (<http://www.unep.org/ozone/pdfs/Montreal-Protocol2000.pdf>).

DEFINĪCIJAS

Šajā standartā izmantotās fitosanitārijas terminu definīcijas ir atrodamas SFP standartā Nr. 5 "Fitosanitārijas terminu glosārijs".

PRASĪBU IZKLĀSTS

Apstiprinātie fitosanitārie pasākumi, kas būtiski samazina kaitīgo organismu ieviešanās un izplatīšanās risku saistībā ar koksnes iepakojamo materiālu, ir mizotas koksnes izmantošana (nosakot pieļaujamo mizas atlikumu) un apstiprinātu apstrādes metožu izmantošana (kas

norādītas 1. pielikumā). Atzītā marķējuma (kas norādīts 2. pielikumā) izmantošana nodrošina to, ka koksnes iepakojamo materiālu, kas apstrādāts saskaņā ar apstiprinātajām metodēm, var viegli identificēt. Turpmāk ir raksturotas apstiprinātās apstrādes metodes, marķējums un tā izmantošana.

Eksportētāju un importētāju valstu nacionālajām augu aizsardzības organizācijām (NAAO) ir noteikti konkrēti pienākumi. Apstrādi un marķēšanu veic tikai ar nacionālās augu aizsardzības organizācijas atļauju. Tām nacionālajām augu aizsardzības organizācijām, kuras izsniedz atļauju marķējuma izmantošanai, jāpārbauda (vai vismaz jāpārbauda vai jāpārskata) tas, kā tiek veikta apstrāde, kā ražotājs/apstrādes pakalpojumu sniedzēji attiecīgi izmanto marķējumu un veic marķēšanu, un jāorganizē inspekcija vai monitoringa un pārbaudes procedūras. Īpašas prasības attiecas uz labotu vai atjaunotu koksnes iepakojamo materiālu. Importētāju valstu nacionālajām augu aizsardzības organizācijām apstiprinātie fitosanitārie pasākumi jāuzskata par pamatu, lai atļautu ievest koksnes iepakojamo materiālu valstī, neizvirzot attiecībā uz importu citas ar koksnes iepakojamo materiālu saistītas fitosanitārās prasības, un ieviešanas laikā tās drīkst pārliecināties par to, vai standartā noteiktās prasības ir ievērotas. Ja koksnes iepakojamais materiāls šī standarta prasībām neatbilst, nacionālās augu aizsardzības organizācijas ir arī atbildīgas par īstenotajiem pasākumiem un attiecīgos gadījumos – par to, lai tiktu ziņots par neatbilstību.

PRASĪBAS

1. Reglamentācijas pamatojums

Koksnē, kuru iegūst no augošiem un nokaltušiem kokiem, var būt kaitīgi organismi. Koksnes iepakojamais materiāls bieži tiek izgatavots no neapstrādātas koksnes, kura nav pietiekami pārstrādāta vai kura nav atbilstoša apstrādāta, lai atbrīvotu to no kaitīgiem organismiem vai lai tos iznīcinātu, un tāpēc tas ir viens no karantīnas organismu ieviešanās un izplatīšanās ceļiem. Ir pierādījumi par to, ka it īpaši kravas stiprinājums rada augstu karantīnas organismu ieviešanās un izplatīšanās risku. Turklāt koksnes iepakojamo materiālu bieži izmanto atkārtoti, labo un atjauno (kā aprakstīts 4. iedaļas 3. punktā). Koksnes iepakojamā materiāla vienības īsto izcelsmi ir grūti noteikt, tādējādi par tās fitosanitāro stāvokli nav viegli pārliecināties. Tāpēc attiecībā uz koksnes iepakojamo materiālu bieži nav iespējams veikt parasto kaitīgo organismu riska analīzes procedūru, lai noteiktu, vai nepieciešams veikt pasākumus, un to, cik stingriem tiem jābūt.. Šī iemesla dēļ šajā standartā ir aprakstīti starptautiski apstiprināti pasākumi, kurus koksnes iepakojamam materiālam var piemērot visas valstis, lai būtiski samazinātu ar šo materiālu saistīto karantīnas organismu ieviešanās un izplatīšanās risku.

2. Reglamentētais koksnes iepakojamais materiāls

Šīs vadlīnijas attiecas uz visiem tiem koksnes iepakojamā materiāla veidiem, kas var būt tādu kaitīgu organismu izplatīšanās ceļš, kuri galvenokārt apdraud augošus kokus. Tās attiecas uz tādu koksnes iepakojamo materiālu kā redeļu kastes, kastes, kārbas, kravas stiprinājums¹, paletes, kabeļu spoles un spoles/tītavas, kas var atrasties gandrīz jebkurā importa kravā, tostarp arī tādās kravās, attiecībā uz kurām fitosanitāro pārbaudi parasti neveic.

2.1. Atbrīvojumi

Turpmāk uzskaitīto priekšmetu radītais risks ir pietiekami zems, lai šī standarta prasības uz tiem neattiecinātu²:

- koksnes iepakojamais materiāls, kas pilnībā izgatavots no plāna koka (kura biezums nepārsniedz 6 mm);
- koksnes iepakojamais materiāls, kas darināts tikai no pārstrādāta kokmateriāla, tāda kā saplāksnis, kokskaidu plātne, orientēto kokskaidu plātne vai finieris, kas izgatavots, izmantojot līmi un piemērojot termisko apstrādi vai spiedienu, vai šo faktoru kombināciju;
- vīna un spirta mucas, kuras ražošanas laikā ir termiski apstrādātas;
- dāvanu kārbas vīnam, cigāriem un citas preces, kas izgatavotas no koksnes, kura ir pārstrādāta un/vai ražota tā, ka kaitīgo organismu tajā nav;
- zāgskaidas, kokskaidas un koku vilna;
- pie kravas transportlīdzekļiem un konteineriem pastāvīgi piestiprinātie koka elementi.

¹ Kokmateriālu krava (piemēram, būvkoki/kokmateriāli) var būt nostiprināta ar koka konstrukcijām, kas izgatavotas no tā paša veida un kvalitātes kokmateriāliem un atbilst tām pašām fitosanitārajām prasībām kā kokmateriālu krava. Šajā gadījumā kravas stiprinājumus var uzskatīt par daļu no kravas un neuzskatīt par koksnes iepakojamo materiālu saistībā ar šo standartu.

² Dāvanu kastes un mucas ne vienmēr ir darinātas tā, ka tajās nevar būt kaitīgu organismu, un tāpēc uz dažiem to veidiem šo standartu var attiecināt. Atbilstošos gadījumos importētājas un eksportētājas valsts nacionālās augu aizsardzības organizācijas var vienoties par īpašu kārtību attiecībā uz šiem preču veidiem.

3. Koksnes iepakojamam materiālam piemērojamie fitosanitārie pasākumi

Šajā standartā ir aprakstīti koksnes iepakojamam materiālam apstiprinātie fitosanitārie pasākumi (tostarp apstrāde) un noteikta kārtība, kādā apstiprināmas jaunas vai uzlabotas apstrādes metodes.

3.1. Apstiprinātie fitosanitārie pasākumi

Apstiprinātie fitosanitārie pasākumi, kas parakstīti šajā standartā, ir fitosanitārās procedūras, tostarp apstrāde un koksnes iepakojamā materiāla marķēšana. Ja ir izmantots marķējums, fitosanitārais sertifikāts kļūst nevalidzīgs, jo marķējums norāda to, ka ir veikti starptautiski apstiprinātie fitosanitārie pasākumi. Visām nacionālajām augu aizsardzības organizācijām šie fitosanitārie pasākumi jāuzskata par pamatu tam, lai atļautu ievest koksnes iepakojamo materiālu valstī, nenosakot citas prasības. Ja tiek pieprasīti fitosanitārie pasākumi, kas ir stingrāki par šajā standartā aprakstītu apstiprinātu pasākumu, šī prasība ir tehniski jāpamato.

Apstrādes metodes, kas aprakstītas 1. pielikumā, uzskata par ļoti efektīvām attiecībā uz lielāko daļu kaitīgo organismu, kuri nodara kaitējumu augošiem kokiem un kurus saista ar starptautiskajā tirdzniecībā izmantoto koksnes iepakojamo materiālu. Līdztekus šo apstrādes metožu izmantošanai koksnes iepakojamā materiāla izgatavošanā izmanto mizotu koksni, kas arī samazina kaitīgo organismu invāzijas iespēju augošos kokos. Šie pasākumi ir pieņemti, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem:

- kaitīgo organismu klāstu, uz kuriem tie spēj iedarboties;
- apstrādes efektivitāti,
- tehniskajām iespējām un/vai komerciālo izdevīgumu.

Apstiprināta koksnes iepakojamā materiāla (tostarp kravas stiprinājumu) ražošanā ir trīs galvenās darbības: apstrāde, izgatavošana un marķēšana. Šīs darbības var veikt atšķirīgas personas, vai arī viena un tā pati persona var veikt vairākas no šīm darbībām. Vienkāršības labad šajā standartā ir minēti ražotāji (tie, kas ražo koksnes iepakojamo materiālu un drīkst to marķēt, ja koksnes iepakojamais materiāls ir atbilstoši apstrādāts) un apstrādātāji (tie, kas apstrādā materiālu, izmantojot apstiprinātās metodes, un drīkst to marķēt, ja koksnes iepakojamais materiāls ir atbilstoši apstrādāts).

To koksnes iepakojamo materiālu, kuram ir piemēroti attiecīgie pasākumi, identificē ar oficiālu marķējumu saskaņā ar 2. pielikumu. Šo marķējumu veido īpašs simbols, kuru izmanto kopā ar kodiem, kas norāda konkrētu valsti, atbildīgo ražotāju vai apstrādātāju un veikto apstrādi. Turpmāk visi šī marķējuma elementi ir kopīgi apzīmēti kā "marķējums". Starptautiski atzītais marķējums bez apzīmējumiem konkrētā valodā ļauj vieglāk identificēt apstrādātu koksnes iepakojamo materiālu, veicot pārbaudi pirms eksportēšanas, ieviešanas vietā vai citur. Visām nacionālajām augu aizsardzības organizācijām 2. pielikumā minētais marķējums jāuzskata par pamatu tam, lai atļautu ievest koksnes iepakojamo materiālu valstī, nenosakot citas īpašas prasības.

Papildus materiāla apstrādei ar vienu no apstiprinātajām apstrādes metodēm, kas minēta 1. pielikumā, koksnes iepakojamā materiāla izgatavošanā jāizmanto mizota koksne. 1. pielikumā ir norādīta pielaide mizas daudzumam koksne.

3.2. Jaunu vai uzlabotu apstrādes metožu apstiprināšana

Parādoties jaunai tehniskajai informācijai, esošās apstrādes metodes var no jauna pārskatīt un pārveidot, un Fitosanitāro pasākumu komisija (CPM) var pieņemt jaunas koksnes iepakojamā materiāla apstrādes metodes un/vai programmu(-as). SFP standartā Nr. 28 ("Fitosanitārā apstrāde, ko veic, lai izskaustu kontrolējamus kaitīgos organismus", 2007) ir vadlīnijas par

Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas procedūras ievērošanu, apstiprinot apstrādes metodes. Ja tiek pieņemta un šajā SFP standartā iekļauta jauna vai uzlabota programma koksnes iepakojamā materiāla apstrādei, tad materiāls, kas ir apstrādāts ar iepriekš apstiprināto metodi un/vai programmu, atkārtoti nav jāapstrādā vai jāmarķē.

3.3. Alternatīvas divpusējas vienošanās

Nacionālās augu aizsardzības organizācijas, divpusēji vienojoties ar tirdzniecības partneriem, var piekrist pasākumiem, kas ir atšķirīgi no tiem, kuri uzskaitīti 1. pielikumā. Šādos gadījumos 2. pielikumā norādīto marķējumu izmantot nedrīkst, ja vien nav izpildītas visas šī standarta prasības.

4. Nacionālo augu aizsardzības organizāciju pienākumi

Lai novērstu kaitīgo organismu ieviešanos un izplatīšanos, eksportētājām un importētājām valstīm, kā arī to nacionālajām augu aizsardzības organizācijām ir jāievēro pienākumi (kas izklāstīti Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas I, IV un VII pantā). Attiecībā uz šo standartu turpmāk ir norādīti īpaši pienākumi.

4.1. Reglamentējoši apsvērumi

Apstrādi un marķēšanu (un/vai ar to saistītas sistēmas) veic tikai ar nacionālās augu aizsardzības organizācijas atļauju. Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām, kas izsniedz atļauju marķējuma izmantošanai, ir pienākums nodrošināt to, ka visas apstiprinātās sistēmas, kurām ir atļauts īstenot šo standartu, atbilst visām nepieciešamajām, standartā aprakstītajām prasībām un marķētais koksnes iepakojamais materiāls (vai koksne, kas pārstrādāta iepakojamā materiālā) ir apstrādāta un/vai ražota atbilstoši šim standartam. Pienākumi ietver

- atļaujas izsniegšanu, reģistrāciju un akreditāciju atbilstoši vajadzībām;
- īstenoto apstrādes metožu un marķēšanas sistēmu monitoringu, lai pārliecinātos par prasību ievērošanu (plašāka informācija par citiem pienākumiem ir norādīta SFP standartā Nr. 7 "Eksporta sertifikācijas sistēma", 1997);
- pārbaužu veikšanu, verifikācijas procedūru izveidošanu un atbilstošos gadījumos pārbaužu veikšanu (plašāka informācija ir sniegta SFP standartā Nr. 23 "Pārbaužu vadlīnijas", 2005).

Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām jāpārtrauc (vai vismaz jāpārbauda vai jāpārskata) apstrādes metožu piemērošana un pēc vajadzības jādod atļauja marķējuma izmantošanai un marķēšanai. Lai marķējums neatrastos uz nepietiekami/nepareizi apstrādāta koksnes iepakojamā materiāla, tā apstrāde jāveic pirms marķēšanas.

4.2. Marķējuma izmantošana un marķēšana

Norādītajam marķējumam, ar ko marķē atbilstoši šim standartam apstrādātu koksnes iepakojamo materiālu, jāatbilst 2. pielikumā izklāstītajām prasībām.

4.3. Apstrādei un marķēšanai noteiktās prasības attiecībā uz atkārtoti izmantotu, labotu vai atjaunotu koksnes iepakojamo materiālu

Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām, kas pārstāv valstis, kurās atbilstoši 2. pielikumam marķētais koksnes iepakojamais materiāls tiek labots vai atjaunots, ir pienākums pārliecināties par to, vai sistēmas, kas saistītas ar šāda koksnes iepakojamā materiāla eksportu, pilnībā atbilst šim standartam.

4.3.1. Koksnes iepakojamā materiāla atkārtota izmantošana

Atbilstoši šim standartam apstrādātu un marķētu koksnes iepakojamā materiāla vienību, kura nav labota, atjaunota vai citādā veidā pārveidota, nav vēlreiz jāapstrādā vai jāmarķē visā vienības izmantošanas laikā.

4.3.2. Labots koksnes iepakojamais materiāls

Labots koksnes iepakojamais materiāls ir koksnes iepakojamais materiāls, kuram ir nomainīta ne vairāk kā aptuveni trešā daļa no tā veidojošajiem elementiem. Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām jānodrošina, lai koksnes iepakojamā materiāla labošanā tiktu izmantota tikai tāda koksne, kas apstrādāta atbilstoši šim standartam, vai arī koksne, kas izgatavota vai ražota no pārstrādāta kokmateriāla (kā izklāstīts 2. iedaļas 1. punktā). Ja labošanai izmanto apstrādātu kokmateriālu, katrs pievienotais elements atsevišķi jāmarķē atbilstoši šim standartam.

Vairāku marķējumu atrašanās uz koksnes iepakojamā materiāla var apgrūtināt tā izcelsmes noteikšanu, ja tiek atrasti ar šo iepakojamo materiālu saistīti kaitīgie organismi. Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām valstīs, kurās koksnes iepakojamais materiāls tiek labots, vēlams ierobežot dažādo marķējumu skaitu uz vienas koksnes iepakojamā materiāla vienības. Tāpēc nacionālās augu aizsardzības organizācijas valstīs, kurās koksnes iepakojamais materiāls tiek labots, var pieprasīt, lai iepriekšējais marķējums uz labotā iepakojama tiktu dzēsts, vienība atkārtoti apstrādāta saskaņā ar 1. pielikumu un vēlreiz marķēta saskaņā ar 2. pielikumu. Ja atkārtoto apstrādi veic ar metilbromīdu, tad jāņem vērā informācija, kas norādīta *CPM* ieteikumā "Metilbromīda aizstāšana vai izmantošanas samazināšana, veicot fitosanitāros pasākumus".

Ja ir šaubas par to, vai visi labotā koksnes iepakojamā materiāla vienības elementi ir apstrādāti atbilstoši šim standartam, vai ja par koksnes iepakojamā materiāla vienības vai tās elementu izcelsmi ir grūti pārliecināties, tad nacionālajām augu aizsardzības organizācijām valstīs, kurās koksnes iepakojamais materiāls tiek labots, jāpieprasa šī koksnes iepakojamā materiāla atkārtota apstrāde, iznīcināšana vai pretējā gadījumā jāliedz tam nonākt starptautiskajā tirdzniecībā kā tādām iepakojamam materiālam, kas atbilst standartam. Ja tiek veikta atkārtota apstrāde, visi iepriekšējie marķējumi pilnībā jādzēš (piemēram, pārklājot tos ar krāsu vai noslīpējot virskārtu). Pēc atkārotas apstrādes iepakojamais materiāls no jauna jāmarķē atbilstoši šim standartam.

4.3.3. Atjaunots koksnes iepakojamais materiāls

Ja ir aizstāta vairāk nekā aptuveni trešā daļa no koksnes iepakojamā materiāla vienības elementiem, uzskata, ka attiecīgā vienība ir atjaunota. Šajā procesā vairāki elementi var tikt apvienoti (pēc vajadzības veicot papildu mehānisko apstrādi) un pēc tam izmantoti jauna koksnes iepakojamā materiāla komplektēšanai. Tāpēc atjaunotā koksnes iepakojamā materiālā var būt gan jauni, gan iepriekš izmantoti elementi.

Uz atjaunota koksnes iepakojamā materiāla visi iepriekšējie marķējumi pilnībā jādzēš (piemēram, pārklājot tos ar krāsu vai noslīpējot virskārtu). Atjaunots koksnes iepakojamais materiāls jāapstrādā un no jauna jāmarķē atbilstoši šim standartam.

4.4. Tranzīts

Ja kravā, kuru pārvadā tranzītā, ir šī standarta prasībām neatbilstošs koksnes iepakojamais materiāls, tad tranzīta valstu nacionālajām augu aizsardzības organizācijām ir tiesības prasīt, lai tiktu veikti pasākumi, kas nodrošina to, lai koksnes iepakojamais materiāls neradītu

nepieņemamu risku. Sīkāk izstrādātas vadlīnijas par tranzīta procedūru ir pieejamas SFP standartā Nr. 25 ("Tranzīta kravas sūtījumi", 2006).

4.5. Importēšanas vietā veicamās procedūras

Tā kā koksnes iepakojamo materiālu izmanto saistībā ar lielāko daļu sūtījumu, tostarp tiem, attiecībā uz kuriem fitosanitāro pārbaudi neveic, ir svarīgi, lai nacionālās augu aizsardzības organizācijas sadarbotos ar tām organizācijām, kuras parasti nepārlicinās par importēšanai noteikto fitosanitāro prasību izpildi. Piemēram, sadarbība ar muitas struktūrām un citām iesaistītajām pusēm palīdz nacionālajām augu aizsardzības organizācijām gūt informāciju par to, vai sūtījumā ir koksnes iepakojamais materiāls. Tas ir svarīgi, lai pietiekami efektīvi atklātu koksnes iepakojamā materiāla iespējamo neatbilstību prasībām.

4.6. Fitosanitārie pasākumi, kas neatbilstības gadījumā veicami ievēšanas vietā

Būtiska informācija attiecībā uz neatbilstību un ārkārtas rīcību ir sniegta SFP standarta Nr. 20 "Fitosanitārās importa reglamentācijas sistēmas vadlīnijas" 5. iedaļas 1. punkta 6.1.–6.3. apakšpunktā un SFP standartā Nr. 13 "Vadlīnijas par neatbilstības paziņošanas kārtību un ārkārtas rīcību". Ņemot vērā to, ka koksnes iepakojamo materiālu bieži izmanto atkārtoti, nacionālajām augu aizsardzības organizācijām jāpieņem, ka atklātā neatbilstība ir radusies valstī, kurā veikta materiāla ražošana, labošana vai atjaunošana, nevis eksportēšanas vai tranzīta valstī.

Ja uz koksnes iepakojamā materiāla nav vajadzīgā marķējuma vai tiek atklāti kaitīgi organismi, kas liecina par to, ka apstrāde, iespējams, nav bijusi efektīva, nacionālajai augu aizsardzības organizācijai attiecīgi jāreaģē, un vajadzības gadījumā tā var veikt ārkārtas pasākumus. To vidū var būt kravas aizturēšana uz laiku, kamēr situācija tiek risināta, un pēc tam atkarībā no vajadzības – neatbilstošā materiāla aizvākšana, apstrāde³, iznīcināšana (vai cita veida droša realizācija) vai nosūtīšana atpakaļ. Citi atbilstošas rīcības piemēri ir norādīti 1. papildinājumā. Attiecībā uz jebkuru veikto ārkārtas rīcību jāievēro minimālās ietekmes princips, nošķirot tirdzniecībai paredzēto kravu no tai līdzīgu sūtītā koksnes iepakojamā materiāla. Turklāt, ja ir jāveic ārkārtas pasākumi un nacionālā augu aizsardzības organizācija izmanto metilbromīdu, jāņem vērā attiecīgie aspekti *CPM* 2008. gada ieteikumā "Metilbromīda aizstāšana vai izmantošanas samazināšana, veicot fitosanitāros pasākumus".

Importētājam valsts nacionālajai augu aizsardzības organizācijai jāpaziņo eksportētājai valstij vai attiecīgi ražotājai valstij par gadījumiem, kad ir atklāti dzīvi kaitīgi organismi. Šādos gadījumos tad, ja uz koksnes iepakojamā materiāla ir vairāk nekā divi marķējumi, nacionālajām augu aizsardzības organizācijām, pirms tās izsūta paziņojumu par neatbilstību, ir jācenšas noteikt neatbilstošā(-o) elementa(-u) izcelsme Vēlams, lai nacionālās augu aizsardzības organizācijas ziņotu par gadījumiem, kad uz iepakojama nav marķējuma vai nav ievērotas citas prasības. Ņemot vērā 4. iedaļas 3. punkta 2. apakšpunkta noteikumus, jāievēro, ka vairāku marķējumu atrašanās uz vienas koksnes iepakojamā materiāla vienības vēl neliecina par to, ka prasības ir pārkāptas.

³ Nav obligāti jāizmanto šajā standartā apstiprināta apstrādes metode.

1. PIELIKUMS

APSTIPRINĀTĀS APSTRĀDES METODES, KAS PAREDZĒTAS KOKSNES IEPAKOJAMAM MATERIĀLAM

Mizotas koksnes izmantošana

Neatkarīgi no tā, kādu apstrādi piemēro, koksnes iepakojamam materiālam jābūt no mizotas koksnes. Šis standarts nosaka to, ka uz koksnes var saglabāties jebkāds daudzums atsevišķu un vizuāli skaidri nošķiramu mazu mizas gabaliņu, kuru

- platums nepārsniedz 3 cm (neatkarīgi no garuma) vai
- kuri ir platāki par 3 cm, ja katra atsevišķā mizas gabala virsmas laukums nepārsniedz 50 kvadrātcentimetrus.

Veicot apstrādi ar metilbromīdu, miza jānoņem pirms apstrādes, jo, ja miza saglabājas uz koka, tā mazina apstrādes efektivitāti. Veicot termisko apstrādi, mizu var noņemt kā pirms, tā arī pēc apstrādes.

Termiskā apstrāde (marķēšanai izmantotais apstrādes kods – HT)

Koksnes iepakojamā materiāla termiskā apstrāde jāveic, ievērojot īpašu laika un temperatūras režīmu, tādējādi visā koka garengriezumā (tostarp serdē) 30 minūtes pēc kārtas panākot temperatūru, kas ir vismaz 56 °C. Šo parametru panākšanai var būt piemēroti vairāki enerģijas avoti. Piemēram, žāvēšanu, ķīmisko impregnēšanu ar siltuma radīto spiedienu, mikroviļņu apstrādi un jebkura cita veida apstrādes metodes var uzskatīt par termisko apstrādi, ja tās atbilst šajā standartā norādītajiem termiskās apstrādes standartiem.

Apstrāde ar metilbromīdu (marķēšanai izmantotais apstrādes kods – MB)

Izmantojot metilbromīdu, jāņem vērā CPM 2008. gada ieteikums "Metilbromīda aizstāšana vai izmantošanas samazināšana, veicot fitosanitāros pasākumus". Nacionālās augu aizsardzības organizācijas aicina izmantot šajā standartā apstiprinātās alternatīvās apstrādes metodes.⁴

Koksnes iepakojamā materiāla fumigācija ar metilbromīdu jāveic režīmā, kas nodrošina vizzemāko produkta koncentrāciju laika vienībā⁵ (CT) 24 stundu laikā temperatūrā, kas norādīta 1. tabulā, nepārsniedzot šajā tabulā norādīto atlieku koncentrāciju. Šāda produkta koncentrācija laika vienībā jāpanāk visā koksnē, tostarp serdē, kaut arī koncentrāciju mēra apkārtējās vides atmosfērā. Minimālā koksnes un tās apkārtējās vides temperatūra nedrīkst būt zemāka par 10 °C, un apstrādes laikam jābūt vismaz 24 stundām. Gāzes koncentrācijas monitorings jāveic ne retāk kā pēc 2, 4 un 24 stundām (ja fumigāciju veic ilgāk zemākā koncentrācijā, tad, fumigāciju beidzot, izdara papildu mērījumus).

1. tabula. Minimālā produkta koncentrācija koksnes iepakojamā materiāla fumigācijai ar metilbromīdu, kas ilgst 24 stundas

Temperatūra	CT (g-h/m ³) 24 h laikā	Minimālā koncentrācija (g/m ³) pēc 24 h
21 °C vai augstāka	650	24

⁴ Turklāt Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas līgumslēdzējām pusēm var būt pienākumi saistībā ar Monreālas protokolu par ozona slāni noārdošām vielām.

⁵ Šajā standartā metilbromīda apstrādei izmantojamais CT produkts atbilst attiecīgajā koncentrācijā (g/m³) esošā produkta kopējam daudzumam laikā (h), kamēr ilgst apstrāde.

16 °C vai augstāka	800	28
10 °C vai augstāka	900	32

2. tabulā ir redzams piemērs programmai, kuru var izmantot 2. tabulā norādīto prasību sasniegšanai.

2. tabula. Piemērs apstrādes programmai, kurā tiek sasniegta minimālā vielas koncentrācija laikā, kas vajadzīga koksnes iepakojamā materiāla apstrādei ar metilbromīdu (ja ir augsta absorbcija vai noplūde, tad sākotnējai devai jābūt augstākai).

Temperatūra	Deva (g/m ³)	Minimālā koncentrācija (g/m ³) pēc		
		2 h	4 h	24 h
21 °C vai augstāka	48	36	31	24
16 °C vai augstāka	56	42	36	28
10 °C vai augstāka	64	48	42	32

Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām jānodrošina, lai personas, kas ir iesaistītas atbilstīgi šim standartam veiktā koksnes apstrādē ar metilbromīdu, pienācīgi nodrošinātu šādus faktorus.

1. Tajā fumigācijas fāzē, kurā gāze tiek izkliedēta, lai panāktu vienmērīgumu, pēc vajadzības izmanto ventilatorus, kurus novieto tā, lai fumigants ātri un efektīvi izplatītos visā fumigācijas kamerā (vēlams stundas laikā pēc fumigācijas uzsākšanas).
2. Fumigācijas kameru nepiekrauj vairāk kā par 80 % tās tilpuma.
3. Fumigācijas kameras ir hermetizētas un, cik vien iespējams, nodrošinātas pret gāzes izplūdi. Ja fumigācija jāveic zem pārsegumiem, tiem jābūt no gāzi necaurlaidīga materiāla, atbilstoši hermetizētiem šuvēs un grīdas līmenī.
4. Grīda fumigācijas vietā vai nu nelaiž cauri fumigantu, vai tā jānoklāj ar gāzi necaurlaidīgu pārklāju.
5. Metilbromīdu bieži piemēro caur iztvaicētāju ("karstā veidā"), lai fumigants pirms nonākšanas fumigācijas kamerā kļūtu pilnīgi gaistošs.
6. Ar metilbromīdu neapstrādā koksnes iepakojamo materiālu, kura šķērsriezums pārsniedz 20 cm. Starp koksnes krautnēm ne retāk kā ik pēc 20 cm izvieto separatorus, lai nodrošinātu atbilstošu metilbromīda cirkulāciju un nonākšanu koksnē.
7. Aprēķinot metilbromīda devu, kompensē gāzu maisījumu (piemēram, 2 % hlorpikrīna) klātbūtni, lai nodrošinātu metilbromīda kopējā daudzuma atbilstību vajadzīgajai devai.
8. Nosakot sākotnējās devas un veicot procedūras pēc produkta apstrādes, ņem vērā iespējamo metilbromīda absorbciju apstrādātajā koksnes iepakojamā materiālā vai līdzīgos produktos (piemēram, polistirola kastēs).
9. Metilbromīda devu aprēķina, ņemot vērā produkta vai arī apkārtējās vides temperatūru (izvēloties zemāko no tām), un tā nedrīkst būt zemāka par 10 °C (tostarp serdē) visu apstrādes laiku.
10. Fumigācijai paredzēto koksnes iepakojamo materiālu nedrīkst tīt fumigantu necaurlaidīgos materiālos, nedz arī pārklāt ar tiem.
11. Apstrādātāji saglabā pierakstus par apstrādi ar metilbromīdu pārbaudes vajadzībām vajadzīgo laiku un tādā veidā, kādā to pieprasa nacionālā augu aizsardzības organizācija.

Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām ir pienākums ieteikt veikt pasākumus, lai samazinātu vai likvidētu metilbromīda emisiju atmosfērā, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams (kā izklāstīts *CPM* 2008. gada ieteikumā "Metilbromīda aizstāšana vai izmantošanas samazināšana, veicot fitosanitāros pasākumus").

Alternatīvu apstrādes metožu pieņemšana un apstiprināto apstrādes programmu pārskatīšana

Parādoties jaunai tehniskajai informācijai, esošās apstrādes metodes var pārskatīt un pārveidot, un Fitosanitāro pasākumu komisija (*CPM*) var pieņemt alternatīvas un/vai jaunas programmu(-as) koksnes iepakojamā materiāla apstrādei. Ja tiek pieņemta un šajā SFP standartā iekļauta jauna vai uzlabota programma koksnes iepakojamā materiāla apstrādei, tad materiāls, kas ir apstrādāts ar iepriekš apstiprināto metodi un/vai programmu, atkārtoti nav jāapstrādā vai jāmarķē.

MARĶĒJUMS UN TĀ PIEMĒROŠANA⁶

Marķējumu, kas norāda, ka koksnes iepakojamā materiāla fitosanitārā apstrāde ir veikta atbilstoši šim standartam, veido šādi obligātie elementi:

- simbols,
- valsts kods,
- ražotāja/apstrādātāja kods,
- apstrādes kods, kurā izmantots atbilstošais 1. pielikumā norādītais saīsinājums (*HT* vai *MB*).

Simbols

Simbola formai (kas saskaņā ar valsts, reģionālo vai starptautisko kārtību var būt reģistrēta vai nu kā tirdzniecības zīme, vai kā sertifikācijas/kolektīvs/garantijas marķējums) pēc iespējas jāatgādina zīme, kas redzama turpmākajos piemēros, un tai jāatrodas pa kreisi no citiem elementiem.

Valsts kods

Valsts kodam jābūt Starptautiskās Standartizācijas organizācijas (ISO) divu burtu valsts kodam (kas piemērā attēlots kā "XX"). Tam jābūt ar defisi nodalītam no koda, kas apzīmē ražotāju/apstrādātāju.

Ražotāja/apstrādātāja kods

Ražotāja/apstrādātāja kods ir unikāls kods, kuru nacionālā augu aizsardzības organizācija piešķir koksnes iepakojamā materiāla ražotājam vai apstrādātājam, kas vienībai, par kuru citādā ziņā ir atbildīga nacionālā augu aizsardzības organizācija, uzliek marķējumus, kuri garantē atbilstoši apstrādātas un pareizi marķētas koksnes izmantošanu (piemēros attēlots kā "000"). Ciparu un/vai burtu skaitu un secību nosaka nacionālā augu aizsardzības organizācija.

Apstrādes kods

Apstrādes kods ir 1. pielikumā norādītais saīsinājums, kas apzīmē veikto apstiprināto pasākumu, un piemēros tas ir norādīts kā "YY". Apstrādes kodam jāatrodas pēc valsts un ražotāja/apstrādātāja kodu kombinācijas. Tam jāatrodas atsevišķā rindā no valsts koda un ražotāja/apstrādātāja koda vai arī jābūt atdalītam ar defisi tad, ja tas atrodas vienā rindā ar citiem kodiem.

Apstrādes kods	Apstrādes veids
<i>HT</i>	Termiskā apstrāde
<i>MB</i>	Metilbromīds

Marķēšana

Marķējums var atšķirties pēc izmēra, izmantotā fonta un novietojuma, bet tam jābūt pietiekami lielam, lai inspektori to varētu saskatīt un salasīt ar neapbruņotu aci. Marķējumam jābūt taisnstūrveida vai kvadrātveida, un tam jāatrodas rāmī, kur simbolu no koda elementiem atdala vertikāla līnija. Lai atvieglotu trafaretu izmantošanu, atsevišķās vietās uz rāmja, vertikālās līnijas un citiem marķējuma elementiem var būt pārrāvumi.

⁶ Veicot importu, valstīm jāpieņem iepriekš ražots koksnes iepakojamais materiāls, uz kura ir marķējums, kas atbilst iepriekšējām šī standarta redakcijām.

Rāmī, kas aptver marķējumu, nedrīkst būt nekādas citas informācijas. Ja marķējuma aizsardzībai valsts līmenī uzskata par vajadzīgu izmantot papildu zīmes (piemēram, ražotāja tirdzniecības zīmes, pilnvarotās iestādes logotipu), tad šādu informāciju var izvietot līdzās marķējumam, bet ārpus marķējuma robežas.

Marķējumam jābūt

- salasāmam,
- izturīgam un nepārvietojamam,
- novietotam vietā, kas koksnes iepakojamā materiāla lietošanās laikā ir redzama, vēlams vismaz koksnes iepakojamā materiāla vienības divās pretējās pusēs.

Marķējums nedrīkst būt zīmēts ar roku.

Jāizvairās izmantot sarkanu vai oranžu krāsu, jo šīs krāsas izmanto bīstamo preču marķēšanai.

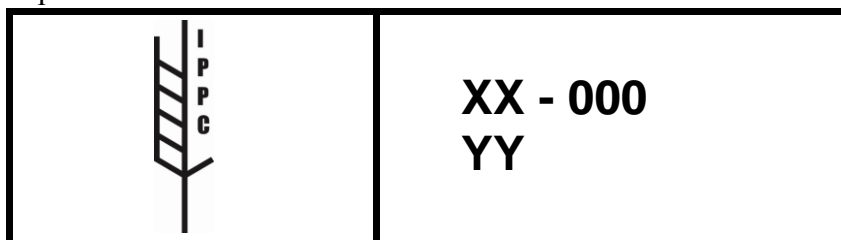
Ja vienā koksnes iepakojamā materiāla vienībā ir apvienoti vairāki elementi, iegūto salikto vienību marķēšanas vajadzībām uzskata par vienu vienību. Uz salikta koksnes iepakojamā materiāla, kuru veido gan apstrādāta koksne, gan pārstrādāts kokmateriāls (ja pārstrādātajam elementam nav vajadzīga apstrāde), marķējumu var būt vēlams izvietot uz pārstrādātā kokmateriāla elementiem, lai nodrošinātu to, ka marķējums ir redzamā vietā un pietiekami liels. Šī marķēšanas metode attiecas tikai uz salikta iepakojamā materiāla atsevišķām vienībām un nevis uz pagaidu vajadzībām nokomplektēta koksnes iepakojamā materiāla marķēšanu.

Īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai marķējums būtu salasāms uz kravas stiprinājuma, jo apstrādātā koksne, kuru izmanto kravas stiprināšanai, pirms iekraušanas vai pārvadāšanas var nebūt sazāģēta attiecīgā garuma gabalos. Svarīgi, lai nosūtītāji nodrošinātu to, ka visu preču nostiprināšanai un balstīšanai izmantotie stiprinājumi ir apstrādāti un uz tiem atrodas pielikumā aprakstītais marķējums, un zīmes ir skaidras un salasāmas. Kravas stiprināšanai nedrīkst izmantot mazus koka gabalus, uz kuriem nav visi vajadzīgie marķējuma elementi. Marķējumu uz kravas stiprinājuma var izvietot vienā no šiem veidiem:

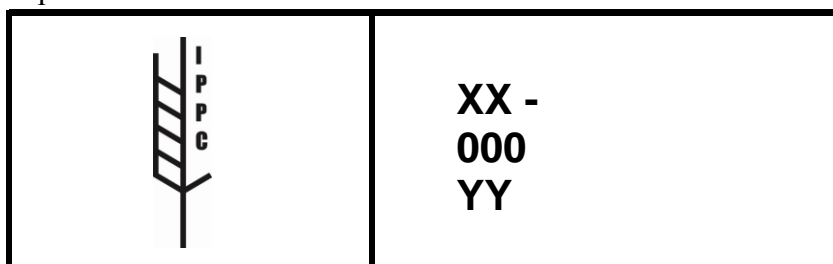
- kokmateriālus, kurus paredzēts izmantot kravas stiprinājumiem, var marķēt visā garumā ar ļoti maziem intervāliem (NB: ja kokmateriālu pēc tam zāģē nelielos gabalos izmantošanai kravas stiprinājumam, zāģējot ievēro, lai uz izmantotā kravas stiprinājuma atrastos vesels marķējums);
- apstrādātam kravas stiprinājuma gabalam pēc nozāģēšanas var uzlikt papildu marķējumu redzamā vietā, ja vien sūtītājs ir pilnvarots atbilstoši 4. iedaļai.

Turpmākajos piemēros ir ilustrēti daži pieļaujami elementu izkārtojuma varianti marķējuma zīmē, kuru izmanto, lai apstiprinātu attiecīgi apzīmētā koksnes iepakojamā materiāla apstrādi ar apstiprinātu metodi. Atšķirības simbolā nav pieļaujamas. Atšķirības marķējuma elementu izkārtojumā jāpieļauj tad, ja tās atbilst šajā pielikumā norādītajām prasībām.

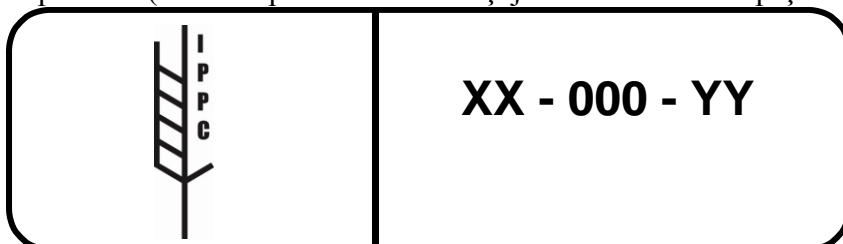
1. piemērs

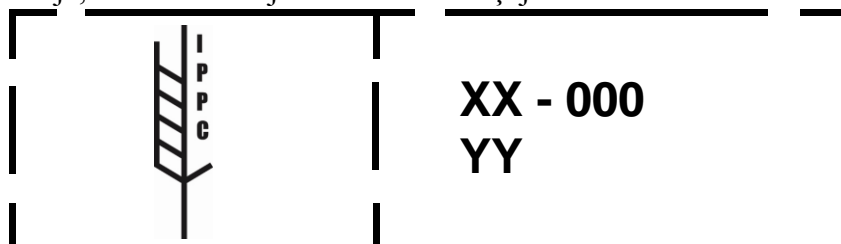
2. piemērs

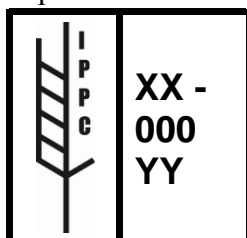
3. piemērs (Piemērs potenciālam marķējumam rāmī ar noapaļotiem stūriem.)

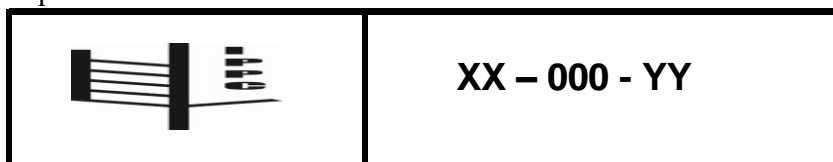
4. piemērs. (Piemērs potenciālam marķējumam, kuru uzliek ar trafaretu; atsevišķās vietās uz rāmja, vertikālās līnijas un citiem marķējuma elementiem var būt pārrāvumi.)

5. piemērs

6. piemērs

Šis papildinājums ir sniegts tikai norādei un nav standarta prasība.

PRASĪBĀM NEATBILSTOŠA KOKSNES IEPAKOJAMĀ MATERIĀLA DROŠU IZNĪCINĀŠANAS METOŽU PIEMĒRI

Prasībām neatbilstoša koksnes iepakojamā materiāla droša iznīcināšana ir riska vadības iespēja, kuru importētājas valsts nacionālā augu aizsardzības organizācija var izmantot tajos gadījumos, kad ārkārtas rīcību vai nu nevar, vai nav vēlams veikt. Prasībām neatbilstoša koksnes iepakojamā materiāla drošai iznīcināšanai ir ieteicams izmantot turpmāk minētās metodes:

1. sadedzināšanu, ja tā ir atļauta;
2. aprakšanu dziļumā tādās vietās, kuras apstiprinājušas attiecīgās iestādes (NB: aprakšanas dziļums var būt atkarīgs no klimatiskajiem apstākļiem un atklātā kaitīgā organisma, bet ieteicamais dziļums ir vismaz 2 metri. Materiāls jānosedz tūlīt pēc aprakšanas, un tam jāpaliek apraktam arī turpmāk. Jāievēro, ka aprakšana dziļumā nav piemērots veids, kā atbrīvoties no koksnes, kuru ir skāruši termīti vai slimības izraisītāji, kas iedarbojas uz saknēm.);
3. pārstrādi (NB: pārstrādi šķeldā drīkst izmantot, tikai apvienojot to ar cita veida pārstrādi, ko importētājas valsts nacionālā augu aizsardzības organizācija ir apstiprinājusi attiecīgo kaitīgo organismu iznīcināšanai, piemēram, orientēto kokskaidu plātnes ražošanu.);
4. citas nacionālās augu aizsardzības organizācijas apstiprinātās metodes, kas ir tikpat efektīvas attiecīgo kaitīgo organismu iznīcināšanai;
5. atbilstošos gadījumos – nosūtīšanu atpakaļ uz eksportētāju valsti.

Lai pēc iespējas samazinātu kaitīgo organismu ieviešanās un izplatīšanas risku, vajadzības gadījumā bez kavēšanas jāizmanto drošas iznīcināšanas metodes.